

родинної пам'яті та сімейних традицій при вихованні сучасної молоді; популяризувати історії різних постатей України, які не згадуються в підручниках з історії України та української літератури (Героя СРСР Амет-Хана Султана, українського героя французького опору Василя Порики, Героя України Євгена Березняка, який увійшов у популярну культуру під псевдо «Майор Вихрь» і долучився до порятунку міста Кракова, або генерала Кузьми Дерев'янка, що підписав Акт про капітуляцію Японії у вересні 1945 року та ін.).

Список використаних джерел:

1. Баннова І.В., Терещенко К.О. Пошукова робота студентів як засіб збереження родинної та історичної пам'яті про події Другої світової війни. – Кривий Ріг: Видавництво «Діоніс» (ФО-П Чернявський Д.О.), 2012. – С. 34–36.
2. Гребньова В. «Народ, який не знає своєї історії, є народ сліпців». Творчість О. Довженка періоду Другої світової війни: пошук вічних істин // Дзвін. – 1996. – № 7. – С. 14–17.

Прищеп С.М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини*

ВИХОВНА СИСТЕМА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ВИХОВНОЇ СИТУАЦІЇ

Нова система освіти в Україні запроваджується в умовах суперечливої і складної ситуації, яка виявляється в економічній нестабільності і духовному розладі суспільства. Сучасні проблеми викликають нові труднощі у вихованні учнів. Великий вплив на загострення виховної ситуації здійснює діяльність школи, яка втілює суттєві перетворення в освіті, але поки що не змогла позбавитися одноманітності виховної діяльності, ставлення до учнів як об'єкту виховання.

Актуальною залишається проблема оновлення технології виховання, а також системи роботи вчителя з учнями в позаурочний час, питання побудови гуманістичного, особистісно орієнтованого процесу виховання в закладах освіти та належної підготовки фахівців до організації виховної роботи, спрямованої на розвиток індивідуальності та суб'єктності вихованця.

Виховання підростаючого покоління гуманістів і патріотів, для яких найвищим ідеалом є єдність особистих та національно державних інтересів є найважливішим завданням шкільної практики. В останнє десятиліття у педагогічній науці виникла нагальна потреба розібратися в сутності та механізмах виховного впливу на дитину.

Тому і актуальність створення виховних систем навчальних закладів пов'язана з тим, що однією з головних умов успішного виховання сучасного громадянина України є саме системний характер виховного процесу, тобто створення виховних систем шкіл.

На наш погляд, вже сьогодні варто значної уваги приділити виховній функції школи, адже засвоєння знань учнями має проходити через попередньо визначену систему саме виховної роботи.

Особливостями сучасного виховного процесу є постановка особистості школяра в центр всієї виховної системи, формування загальнолюдських цінностей, новий якісний рівень його організації, чітка структурованість, системність та технологічність його компонентів; аналіз виховних впливів через призму виховної системи.

Проектування є основою виховної діяльності класних керівників та заступників виховної роботи, бо важливість проектування виховної діяльності класних колективів спричинена рядом чинників:

по-перше, проблемою ефективності виховного процесу;

по-друге, необхідністю поступового переходу на гуманістичні парадигми виховання учнів;

по-третє, утвердженням нової особистості, яка здатна до самовизначення, самоорганізації, самоактуалізації в умовах сучасності.

Оскільки в основі дослідження розглядається проектування виховної системи, необхідно більш повно розкрити дане поняття. У результаті аналізу наукових праць В. Безрукової, С. Висоцької, О. Дубасенюк, В. Киричука, О. Киричука, О. Коберника, В. Краєвського та інших, в яких розкривається сутність проектування виховного процесу, виховної системи тощо, можна дійти висновку, що дослідники є неоднозначними у трактуванні вищезазначених понять.

Так, відомий дослідник окресленої проблеми О. Коберник розглядає проектування виховного процесу як цілеспрямоване творче попереднє визначення і конструювання програми сумісної діяльності суб'єктів педагогічного процесу та її подальшої реалізації, спрямованої на забезпечення особистісно-розвивального підходу у досягненні мети виховання [5].

Російська вчена у галузі теорії і методики виховання В. Безрукова вважає, що проектування виховної системи це попередня розробка основних деталей майбутньої виховної діяльності учнів та педагогів [1].

На думку С. Єлканова, проектування виховної діяльності передбачає уявну побудову кінцевого результату виховної діяльності й складання плану виховних дій для досягнення мети [3].

Новим поглядом є думка О. Дубасенюк, яка розглядає проектування виховної системи як моделювання стратегічної програми розв'язання виховних цілей і задач [2].

Отже, на основі аналізу психолого-педагогічної літератури, виховна система загальноосвітнього навчального закладу – це складна психолого-педагогічна сукупність, яка охоплює весь педагогічний процес, інтегруючи навчальні заняття, позаурочне життя дітей, різноманітну діяльність і спілкування за межами школи, комплексний цілеспрямований взаємовплив на особистість у процесі її активної динамічної взаємодії із соціальними інституціями, спрямованої на фізичний, психічний, духовний, соціальний розвиток особистості, вироблення в неї імунітету до негативних впливів соціального оточення, профілактику і корекцію асоціальних проявів у поведінці дітей і молоді, на їх допомогу і захист.

Так як сучасною метою виховної системи є формування і розвиток соціально активної, гуманістично спрямованої особистості з глибоко усвідомленою громадською позицією, почуттям національної самосвідомості, ми вважаємо за доцільне створення виховної системи в освітніх закладах, адже школа іде шляхом оновлення системи виховання, ставлячи перед собою завдання: підвищити якість виховання кожної дитини з максимальним урахуванням її здібностей, нахилів, інтересів, стану здоров'я.

Можна стверджувати, що аналіз складної сучасної виховної ситуації доводить необхідність цілеспрямованого підходу до виховної стратегії, яка можлива лише за наявності продуманого проекту виховного процесу в умовах класного та загальношкільного колективів.

Оскільки проектування виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах зорієнтоване на особистісний фізичний, психічний, соціальний і духовний розвиток учня, то дана технологія названа нами особистісно-розвивальною.

В основу такого твердження покладено думку, що виховання – це розвиваюча відкрита система, основним системоутворюючим фактором якого є педагогічна взаємодія вчителя та учня [4, с. 43].

Проектування виховної системи як технологія особистісного розвитку передбачає цілісний розвиток особистості учнів та класного колективу на основі аналізу результатів виховання та об'єктивно впливає на фізичний, психічний, соціальний та духовний розвиток кожного члена колективу.

Слід виокремити такі завдання проектування виховної системи загальноосвітнього навчального закладу:

1) забезпечення ефективної організації цілеспрямованого розвитку кожного вихованця та класного колективу в цілому;

2) включення кожного вихованця класного колективу в різні види життєдіяльності (фізично-оздоровчу, предметно-перетворювальну, навчально-пізнавальну, соціально-комунікативну, духовно-катарсичну).

Головним результатом запровадження моделі виховної системи повинна стати наступність та безперервність змісту освітньої та наукової діяльності школи щодо формування ініціативної, здатної жити в умовах свободи, приймати відповідальні рішення, робити самостійний життєвий вибір особистості; виховання свідомого громадянина України на основі дієвого підходу до організації виховної роботи в школі.

Список використаних джерел:

1. Безрукова В. Педагогика : Проективная педагогика / В. Безрукова. – Екатеринбург : Деловая книга, 1996. – 342 с.
2. Дубасенюк О. Основи теорії і практики професійної виховної діяльності / О. Дубасенюк. – Житомир : Житомирський держ. педагогічний ін.-т ім. І. Франка, 1995. – 187 с.
3. Елканов С. Основы профессионального самовоспитания будущего учителя / С. Елканов. – М. : Просвещение, 1989. – 189 с.
4. Киричук В. Управління розвитком особистості учня засобами педагогічного проектування : монографія / В. Киричук – К. : Інформаційні системи, 2009. – 164 с.
5. Коберник О. Проектування навчально-виховного процесу : управлінський аспект / О. Коберник // Освіта і управління. – 1997. – № 4. – С. 83–91.